1 FOR 50 Mafunzo ya Hatua Zinazofuata

Nidhamu Kwa Ukuaji

Mwongozo wa Mwalimu wa Familia na Ulezi Somo la 9

MALENGO

- Kuchunguza kanuni za kibiblia za nidhamu ili kuwasaidia watoto kukua katika Kristo
- Kuelewa hitaji la usawa na uthabiti katika nidhamu
- Kutumia kanuni za nidhamu ili kuunda suluhu kwa masuala ya nidhamu

MAELEZO YA SOMO

Neno la Mungu linatupa kanuni nne za kufuata tunapofikiria jinsi ya kuwatia nidhamu watoto wetu ili wakue. Katika somo hili washiriki wanachunguza masuala ya kina nyuma ya tabia mbaya za watoto, kisha kutumia kanuni za uchaguzi, matokeo, uthabiti na utulivu kwa masuala ya nidhamu. Mchoro wa kibiblia wa urejesho unakamilisha mchakato wa nidhamu.

MUHTASARI WA SOMO

• Kujitayarisha: Upepo na Jua	10
• Malengo ya Nidhamu	10
• Uliza kila wakati "Kwa nini?"	5
• Chaguo Na Matokeo	15
• Uthabiti Na Utulivu	20
• Urejesho wa Baada ya Nidhamu	10
• Maliza: Salio la Kloridi ya Sodiamu	5
Takriban Jumla ya Muda	**75**

MAELEZO YA JUMLA YA MAANDALIZI

- Andaa moyo wako/omba
- Soma somo lote kabla ya wakati
- Fanya marekebisho inavyohitajika kwa mpangilio wako
- Kusanya nyenzo

Maandiko yanatumika katika somo hili:

- 2 Wakorintho 2:6-9
- Waefeso 6:4
- 2 Timotheo 3:16-17

Nyenzo zinazohitajika kwa somo hili:

- Biblia
- Maelezo ya mshiriki
- Ubao mweupe au chati mgeuzo na vyombo vya kuandikia
- Kanzu au koti
- Chumvi

WARM UP

10 min

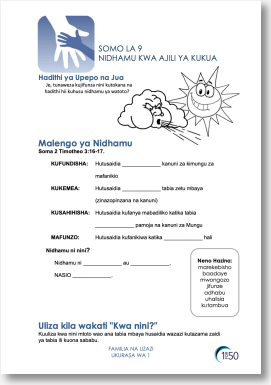
SOMO LA 9
NIDHAMU KWA AJILI YA KUKUA

Hadithi ya Upepo na Jua

Je, tunaweza kujifunza nini kutokana na hadithi hii kuhusu nidhamu ya watoto?

Malengo ya Nidhamu

Soma 2 Timotheo 3:16-17.

KUFUNDISHA: Hutusaidia _____ kanuni za kimungu za mafaniko

KUKEMEA: Hutusaidia _____ tabia zetu mbaya (zinazopinzana na kanuni)

KUSAHIHISHA: Hutusaidia kufanya mabadiliko katika tabia _____ pamoja na kanuni za Mungu

MAFUNZO: Hutusaidia kuboloowa katika _____ hali

Nidhamu ni nini?

Nidhamu ni _____ au _____.

NASIO _____

Neno Hazina: Kwaidisha mwongozo jfunze adhabu uhalisia kutambua

Uliza kila wakati "Kwa nini?"

Kuuliza kwa nini mtoto wao ana tabia mbaya husaidia wazazi kutazama zaidi ya tabia ili kuona sababu.

FAMILIA NA UZAZI UKURASA WA 1

(Waalike washiriki watatu waje na kuigiza hadithi ya Upepo na Jua unaposoma.)
Upepo na Jua vilikuwa vikijilinganisha. Upepo ulijivunia nguvu kubwa. Jua lilibishana kwamba kulikuwa na nguvu kubwa katika upole. Hawakuweza kukubaliana juu ya nani alikuwa mkuu, hivyo wakakubali kuwa na mashindano. Chini kidogo, mtu mmoja alitembea kando ya barabara. Alikuwa amevaa koti la joto. "Kama jaribu la nguvu," lilisema Jua, "hebu tuone ni nani kati yetu anayeweza kuvua koti ya mtu huyo." "Itakuwa rahisi kwangu kumlazimisha avue koti lake," alijisifu Upepo. Upepo ukavuma sana, ndege wakang'ang'ania miti. Ulimwengu ulijaa vumbi na majani. Lakini kadiri upepo ulivyozidi kuvuma barabarani, ndivyo mtu aliyekuwa akitetemeka alivyozidi kung'ang'ania koti lake. Kisha, Jua lilitoka nyuma ya wingu. Jua lilipasha joto hewa na ardhi yenye baridi kali. Mwanaume aliyekuwa barabarani akafungua vifungo vya koti lake.
Jua lilizidi kung'aa polepole na kung'aa. Punde mtu huyo alihisi joto kali, akavua koti lake na kuketi mahali penye kivuli.
"Ulifanyaje hivyo?" Alisema Upepo.
"Ilikuwa rahisi," jua lilisema, "niliwasha siku. Kupitia upole nilipata njia ya kuonyesha ubora wangu."

Je, tunaweza kujifunza nini kutokana na hadithi hii kuhusu nidhamu ya watoto?

Mojawapo ya majukumu magumu zaidi kwa wazazi huja wakati ambapo watoto wanahitaji kutiwa nidhamu. Somo hili litaangalia njia za kuwaadhibu watoto wetu ili kuwasaidia kukua.

MALENGO YA NIDHAMU

Dakika 10

Je! ni njia zipi za kawaida za kuadhibu watoto katika utamaduni huu?

(Uliza mtu wa kujitolea kukusaidia kufanya onyesho. **Soma 2 Timotheo 3:16-17** pamoja. Kwa kutumia mchoro ulio upande wa kulia, pitia maneno manne, ukieleza mwendelezo na mtu aliyejitolea akitembea kwenye "njia" ardhini. Unaweza pia kuchora mchoro ubaoni, ukiongeza kila mshale unapouelezea.)

> Mistari hii inatuonyesha jinsi Neno la Mungu linavyotutia nidhamu ili kutusaidia kukua. Mungu ana njia kwa sisi kufuata kama wanafunzi wake. Biblia inatufundisha njia hiyo ni nini na inatusaidia kuifuata kwa njia nne:

1. **FUNDISHO: Kutusaidia kujifunza kanuni za kimungu kwa ajili ya mafanikio,** kutuonyesha njia sahihi ya kwenda. Lakini hatutii kila wakati. Tunaenda mbali. Hilo linapotokea jukumu la Biblia ni...
2. **KUKEMEA: Kutusaidia kutambua tabia zetu mbaya (zinazokinzana na kanuni za Mungu).** Inatuonya tuache. Kisha ni lazima…

2 Timotheo 3:16-17
Kila andiko, lenye pumzi ya Mungu, lafaa kwa mafundisho, na kwa kuwaonya watu makosa yao, na kwa kuwaongoza, na kwa kuwaadibisha katika haki, ili mtu wa Mungu awe kamili, amekamilishwa apate kutenda kila tendo jema.

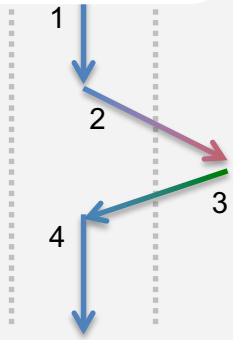

3. **KUSAHIHISHA: Kutusaidia kufanya badiliko la tabia ili kupatana na kanuni za Mungu,** kuona ni njia gani inayofaa ya kufuata. Hatimaye…
4. **MAFUNZO: Kutusaidia kufanikiwa katika hali zijazo.** Utaratibu huu unatupa picha ya nidhamu na watoto. Tunawafundisha njia sahihi ya kufuata, lakini wanapokaidi, tunawakosoa. Wazazi wengi ni wazuri sana katika hatua hizi! Lakini ili kumtia mtoto nidhamu ili akue akiwa mfuasi, ni lazima tufanye mengi zaidi. Ni lazima tumsahihishe mtoto, tukimsaidia mtoto kuona tabia ifaayo ili afundishwe kuwa na mafanikio katika siku zijazo hali kama hiyo inapotokea. Lengo kuu la nidhamu ni kwamba watoto wetu wawe na vifaa kamili kwa ajili ya kila kazi nzuri. (Shiriki mfano wa kibinafsi/hadithi ya mchakato.)

Nidhamu ni nini? (Pata majibu.) Nidhamu ya kweli inatokana na mzizi wa neno kama mwanafunzi. Kama wazazi, lazima tuangalie nidhamu kuwa zaidi ya adhabu. **Nidhamu kimsingi ni <u>kusahihisha</u> au <u>mwongozo</u>, si <u>adhabu</u>.**

Kumbuka: Katika baadhi ya tamaduni maneno ya nidhamu na adhabu ni neno moja.

Tunataka watoto wetu wajifunze na wakue tunapowaadhibu, lakini hatua nzuri ya kwanza katika kuamua jinsi ya kumtia adabu mtoto ni kugundua kwa nini amekosa nidhamu.

ULIZA DAIMA "KWA NINI?"

Dakika 5

Kuuliza kwa nini mtoto wao ana tabia mbaya husaidia wazazi kutazama zaidi ya tabia kwa sababu. Kwa mfano, binti yako mwenye umri wa miaka minne anapiga mtoto mwingine.
Kwa nini anaweza kufanya hivyo? Ni sababu zipi zingine ambazo mtoto anaweza kutenda vibaya? (Andika majibu ubaoni. Majibu yanaweza kujumuisha:)

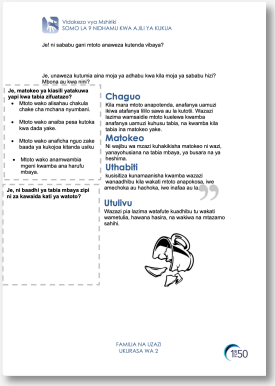
Vitabaza vya MAHABI
SOMO LA 9 NIDHAMU KWA AJILI YA EUKUA

Je! ni sababu gani mtoto anaweza kutenda vibaya?

Je, unaweza kutumia aina moja ya adhabu kwa kila moja ya sababu hizi? Mbona au kwa nini?...

Je, matokeo ya kiasili yatakuwa yapi kwa tabia ahufatan?
- Mtoto wako alisahau chakula chake cha mchana nyumbani.
- Mtoto wako anatoa pesa kutoka kwa dada yake.
- Mtoto wako anaficha nguo zake baada ya kukopa kitanda usiku
- Mtoto wako anamwambia mgeni kwambe ana hasira mbaya.

Je, ni baadhi ya tabia mbaya zipi ni za kawaida kati ya watoto?

Chaguo
Kila mara mtoto anapotenda, anafanya uamuzi ikwa atafanya lilio sawa au la kutoti. Wazazi lazima wamsaidie mtoto kuelewa kwambe kuchagua kunaweza kuhusu tabia, na kwambe kila tabia ina matokeo yake.

Matokeo
Ni wajibu wa mzazi kuhakikisha matokeo ni wazi, yanayohusiana na tabia mbaya, ya busara na ya haki.

Uthabiti
Iusisitiza kunamaanisha kwambe wazazi wanaadhibu kila wakati mtoto anapokosa, iwe amechoka au hachoka, iwe mafiso au la.

Utulivu
Wazazi pia lazima watafute kuadhibu tu wakati wametuliza, hawana hasira, na wakiwa na mtazamo sahihi.

FAMILIA NA UZAZI
UKURASA WA 2

Wazazi wanapoelewa sababu ya tabia ya mtoto wao, wanaweza kutia nidhamu ipasavyo. Nidhamu nzuri inasisitiza kanuni nne: Chaguo, Matokeo, Uthabiti, na Utulivu. Katika sehemu inayofuata ya somo, tutachunguza kila moja ya maeneo haya.

- Uchovu
- Njaa
- Imesisitizwa
- Kuchoshwa
- Imechochewa kupita kiasi
- Kukengeushwa na majaribu
- Kupitia mifano duni ya kuigwa
- Vyombo vya habari vimeathiriwa
- Kutaka kudhibiti
- Kutaka kupata usawa
- Haiwezi kufikia
- Kuhitaji msaada wa watu wazima

Je, unaweza kuadhibu kwa njia sawa kwa kila moja ya sababu hizi? Kwa nini? Wazazi wanapaswa pia kujiuliza ikiwa tabia hiyo ni kosa rahisi la utotoni au ikiwa mtoto anafanya vibaya kimakusudi. Tambua kwamba kupima sheria ni asili kwa watoto!

CHAGUO NA MATOKEO

Dakika 15

Kila mara mtoto anapotenda, anafanya uamuzi ikiwa atafanya lililo sawa au la kutotii. Wazazi lazima wamsaidie mtoto kuelewa kwamba anafanya uamuzi kuhusu tabia, na kwamba kila tabia ina matokeo yake. Ni wajibu wa wazazi kuhakikisha matokeo ni wazi, yanayohusiana na tabia mbaya, ya busara na ya heshima.

Ili kuwasaidia watoto kukua, wazazi lazima waweke wajibu kwa mtoto wao ili atende ipasavyo. Wanaweza kusema, “Ni chaguo lako kunitii au kutonitii. Lakini kila uchaguzi unaofanya utakuwa na matokeo. Unachagua nini?" Watoto hujifunza wanapowajibika kwa chaguo zao na kisha kupata matokeo ya asili na yanayolingana na umri. Hata baada ya tabia mbaya, wazazi wanapotekeleza matokeo, wanaweza kumkumbusha mtoto chaguo lao. Kwa mfano, mzazi anaweza kusema, “Ondoa kitu hicho cha kuchezea. Chaguo limetolewa na matokeo yake. Ikiwa mtoto ataweka mbali, mzazi anamshukuru mtoto. Ikiwa mtoto hatakiweka kando, mzazi anaeleza, “Ulifanya uamuzi wa kukitoa kitu cha kuchezea, kwa hiyo umechagua kunitii.” Hata mtoto akilalamika, mzazi humkumbusha kwamba ndiye aliyechagua.

Je, matokeo ya kiasili yatakuwa yapi kwa tabia zifuatazo?

- **Mtoto wako alisahau chakula chake cha mchana nyumbani.**
- **Mtoto wako anaiba pesa kutoka kwa dada yake.**
- **Mtoto wako anaficha nguo zake baada ya kukojoa kitandani usiku.**
- **Mtoto wako anamwambia mgeni kwamba ana harufu ya mbaya.**

(Ruhusu washiriki kutoa mapendekezo kwa kila tabia.)

Je, ni baadhi ya tabia mbaya za kawaida kati ya watoto? (Andika majibu ubaoni.)

(Gawanya katika vikundi vya watu wanne au watano. Kwa kutumia mojawapo ya mawazo yaliyo kwenye ubao, vikundi lazima vitayarishe mazungumzo kati ya mzazi na mtoto wa miaka sita au mtoto wa miaka kumi na miwili ambapo mzazi humkumbusha mtoto chaguo walilofanya na matokeo yake. Muda ukiruhusu, acha vikundi vichache vionyeshe drama zao.

Unapomtia adabu mtoto wako, epuka kumjeruhi mtoto. Tafuta kutoa mwongozo ili mtoto ajifunze na kukua kutokana na hali hiyo. Ni sehemu ya wao kuwa mfuasi. Lakini nidhamu ni nzuri zaidi inapofanywa kwa uthabiti na utulivu.

UTULIVU NA MSIMAMO THABITI

Dakika 20

Uthabiti humaanisha kwamba wazazi huadhibu kila wakati mtoto anapokosa, iwe amechoka au la, iwe inafaa au la. Wazazi pia lazima watumie adhabu tu wakati wametulia, hawana hasira, na wana mtazamo sahihi.

Fikiria hapo kitambo ulipokuwa mtoto. Fikiria umevunja kitu cha thamani kwa bahati mbaya. **Ungemwambia nani kwanza, Mama au Baba?** (Majibu ya mshiriki yataonyesha jinsi Baba na Mama walivyoshughulikia makosa yao.)
Wazazi wanaweza kuwa na maoni na tabia tofauti, lakini inapohusu kuwatia nidhamu watoto wao, wanapaswa kukubaliana. Uthabiti pia ni muhimu kwani hutekeleza matokeo ya tabia mbaya. Lazima wafuate matokeo kila wakati, au mtoto hatajifunza. Ikiwa mzazi ataitikia tabia fulani wakati fulani lakini haitikii kwa wakati tofauti, mtoto atachanganyikiwa, na wazazi watapoteza uwezo wa kutia nidhamu ifaavyo.

> Utulivu pia ni muhimu sana wazazi wanapotoa nidhamu.
> **Kwa nini ni vigumu kuwa mtulivu wakati wa kumwadhibu mtoto?**

(Gawanya tena washiriki katika vikundi sawa. Kwa kutumia tabia mbaya sawa na shughuli ya mwisho, au kuchagua tabia mpya mbaya, kila kikundi lazima kiigize hali kwa njia mbili tofauti. Kwanza, lazima ziwakilishe kutofautiana na kutenda upya katika jibu la wazazi kuelekea tabia mbaya ya mtoto. Kisha lazima waonyeshe jinsi uthabiti na utulivu wa wazazi umeeneza tabia ya mtoto na kuunda fursa ya uhusiano na ukuaji. Baada ya dakika tano waruhusu vikundi vichache kushiriki drama zao.)

Ni ipi kati ya hizo nne - Chaguo, Matokeo, Uthabiti, au Utulivu - ni rahisi kwako na ni ipi yenye changamoto zaidi? (Waache washiriki wajadili majibu yao katika mmoja kwa mwingine.)

Baada ya mtoto kuadhibiwa, kunaweza kuwa na wakati wa kurejesha uhusiano ili kuwasaidia kuelewa kwamba mzazi wao bado anampenda. Ni hatua nyingine katika kuwasaidia watoto wetu kukua kupitia mchakato wa nidhamu.

UREJESHAJI BAADA YA ADHABU

Dakika 10

Kielelezo cha Kibiblia cha Urejesho
Soma 2 Wakorintho 2:6-9. Katika mistari hii tunaona muundo wa kibiblia tunaoweza kufuata na watoto wetu.

1. **Adhabu inatosha!** Umemtia adabu mtoto na kusuluhisha mzozo na huo ndio mwisho wake. Usiendelee ‘kumfanya alipe.’
2. **Msamehe.** Mtoto wako anahitaji kumwomba Mungu na wengine wanaohusika wamsamehe, lakini pia anahitaji kusikia “Nimekusamehe.”
3. **Mfariji.** Unajua jinsi unavyohisi unapokosa kumtii Bwana. Mfariji mtoto wako jinsi Mungu anavyokufariji. Kumbuka, kama ulivyoumizwa na kuaibishwa na tabia ya mtoto wako, anaweza kuumizwa na kuaibishwa pia. Msamaha na faraja zitamzuia mtoto kutoka kwa huzuni nyingi. Hutaki ahisi kutokuwa na tumaini au kwamba hii haiwezi kurekebishwa.
4. **Thibitisha upendo wako kwake.** Anahitaji kujua kwamba hakuna kitu kinachoweza kumtenganisha na upendo wako. Upendo wako ni sehemu tu ya upendo wa Mungu kwake. Unataka awe bora, lakini Mungu anataka vivyo hivyo hata zaidi.

2 Wakorintho 2:6-9
Adhabu aliyo pewa na wengi inamtosha. Badala yake, inawapasa kumsamehe na kumfariji, ili asiletwe na huzuni nyingi kupita kiasi. Kwa hiyo, nawasihi, mhakikishe upendo wenu kwake. Sababu niliyowaandikia ni kuona kama mtastahimili majaribu na kuwa watiifu katika kila jambo.

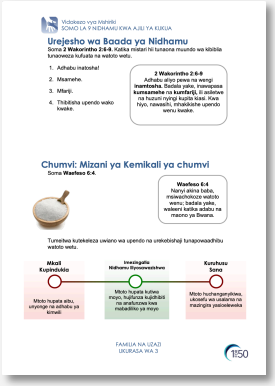
Vidokezo vya Mahiki
SOMO LA 9 NIDHAMU KWA AJILI YA EUKUA

Urejesho wa Baada ya Nidhamu

Soma **2 Wakorintho 2:6-9**. Katika mistari hii tunaona msunde wa kibiblia tunaoweza kufuata na watoto wetu.

1. Adhabu inatosha!
2. Msamehe.
3. Mfariji.
4. Thibitisha upendo wako kwake.

2 Wakorintho 2:6-9
Adhabu aliyo pewa na wengi **inamtosha**. Badala yake, inawapasa **kumsamehe** na **kumfariji**, ili asiletwe na huzuni nyingi kupita kiasi. Kwa hiyo, nawasihi, mhakikishe upendo wenu kwake.

Chumvi: Mizani ya Kemikali ya chumvi

Soma **Waefeso 6:4**.

Waefeso 6:4
Nanyi ekina baba, msiwachokozeze watoto wenu; badala yake, waleeni katika adabu na maono ya Bwana.

Tumeiwa kutekeleza uwiano wa upendo na urekebishaji tunapowaadhibu watoto wetu.

Mkali Kupindukia	Inaelingalia Nidhamu Ilyowawezekiwa	Kutohuzu Sana
Mtoto hupata adu, unyanga na adhabu za kimali	Mtoto hupata kulewa mapo, hujifunza kujirikidi na anafunzwa kwa makadiliyo ya mnyo	Mtoto hochangarylikwa, ukiwafu wa usiokoma na maulizigha yasiokewekwa

FAMILIA NA UZAZI
UKURASA WA 3

KUMALIZA

Dakika 5

Chumvi: Mizani ya Kloridi ya Sodiamu

(Shika chumvi kidogo) Chumvi hutengenezwa kwa kemikali mbili: sodiamu na klorini (kloridi). Sodiamu hutumiwa kusafisha kutu. Chlorine imetumika kama gesi kuua watu katika vita. Kila kemikali ni sumu yenyewe. Lakini pamoja, kwa usawa sahihi, huunda chumvi, kitu cha ajabu, uponyaji, msaada, ladha na ni muhimu. Chumvi hutukumbusha kwamba nidhamu yetu lazima iwe na usawaziko.

Soma Waefeso 6:4

Paulo anaandika, “Msiwachokoze watoto wenu,” jambo linaloonyesha umuhimu wa upendo na malezi, na, “mazoezi na mafundisho,” ambayo yanatukumbusha umuhimu wa kuwarekebisha watoto wetu.**Tumeitwa kutekeleza uwiano wa upendo na urekebishaji tunapowaadhibu watoto wetu.**

Waefeso 6:4
Nanyi akina baba, msiwachokoze watoto wenu; badala yake, waleeni katika adabu na maono ya Bwana.

Ikiwa wazazi wanaruhusu/kukubali mambo kupita kiasi na wanaonyesha upendo tu bila kutoa miongozo ya tabia, hii inaweza kuwa sumu kwa ukuaji wa imani wa watoto. Ikiwa wazazi wanawatendea watoto wao kwa ukali tu na hawawaonyeshi upendo, watoto wanaweza kuwa na kinyongo, jambo ambalo linaweza pia kuharibu ukuzi wao wa kiroho. Ni rahisi kwa wazazi kusisitiza moja zaidi kuliko nyingine, lakini jambo muhimu ni kuwa na usawa ili kuwalea watoto wetu katika kweli.

Mkali Kupindukia

Mtoto hupata aibu, unyonge na adhabu ya kimwili

Imezingatia Nidhamu Iliyosawazishwa

Mtoto hupata kutiwa moyo, hujifunza kujidhibiti na anafunzwa kwa mabadiliko ya moyo

Ruhusa Kupindukia

Mtoto hupata machafuko, ukosefu wa usalama na mazingira yasiyofaa

Nidhamu ni mojawapo ya mambo magumu zaidi kwa wazazi kufanya mfululizo. Lakini tunapoiona kama fursa ya ukuaji na ufuasi, itakuwa zaidi ya adhabu kwa tabia mbaya.

(Katika vikundi, washiriki washiriki jambo ambalo Mungu alizungumza nao katika somo hili, na kisha kuombeana kutumia nyakati za nidhamu kwa ufanisi ili kuwasaidia watoto kukua.)